

Açık Öğretimde Psikoloji Lisans Programı hk.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 7-d/2. maddesi gereğince yükseköğretim kurumları içinde bölüm, anabilim ve anasanat dalları ile uygulama ve araştırma merkezi açılması, birleştirilmesi veya kapatılması; konservatuvar, meslek yüksekokulu veya destek, hazırlık okul veya birimleri kurulması ile ilgili olarak doğrudan veya üniversitelerden gelecek öneriler üzerine karar vermek Yükseköğretim Kurulunun görev ve yetkisi dâhilindedir.

13.07.2020 tarihinde İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinin internet sitesinde “Yeni Açılan Lisans ve Ön Lisans Programları” duyurulmuş ve bu programlar arasında psikoloji lisans programına da yer verilmiştir.

Psikoloji lisans eğitiminin açık eğitim sistemi ile verilmesi hukuka ve bilime aykırı olup söz konusu idare işleminin iptali gerekmektedir.

Psikoloji uygulamalı bir bilim dalı olup lisans programının açık ve uzaktan eğitim fakültesi bünyesinde açılabilmesi mümkün değildir.

Yükseköğretim Kanunu 3. maddesinin 3. bendinde örgün eğitim ve açık eğitim şu şekilde tanımlanmaktadır:

- “Örgün Eğitim: Öğrencilerin, eğitim-öğretim süresince ders ve uygulamalara devam etme zorunluluğunda oldukları bir eğitim-öğretim türüdür.
- Açık Eğitim: Öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla yapılan bir eğitim-öğretim türüdür.”

Psikoloji bilimi ve psikologluk mesleği aşağıda açıklanacak olan nedenlerle öğrencilere radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla kazandırılacak bir bilgi ve beceri, bilimsel nitelik ve meslek değildir. Bu nedenle de açık ve uzaktan eğitim fakültesi kapsamında psikoloji bölümü açılması bilim ve hukuka aykırıdır.

Psikoloji, zihinsel süreç ve davranışların bilimsel çalışmasını içeren akademik ve uygulamalı bir bilim dalıdır. “Psikolog” unvanı ise üniversitelerin dört (4) yıllık psikoloji lisans bölümlerinden mezun olan kişilerce kullanılabilir.

Uluslararası standartlara göre psikoloji uzmanlık alanları şu şekildedir: Klinik psikoloji, adli psikoloji, gelişim psikolojisi, endüstri psikolojisi, nöropsikoloji, deneysel psikoloji, psikometri, toplum psikolojisi, aile psikolojisi, sağlık psikolojisi, spor psikolojisi. Psikoloji lisans eğitimi tüm bu dalların temel teorik ve uygulamalı eğitimlerinin verildiği uygulamalı bir programdır. Psikoloji, ülkemizde çok hızlı büyüyen ve üniversite bölüm tercihlerinde üst sıralarda yer alan temel ve uygulamalı bir bilim alanıdır. Psikoloji bilimi, farklı alt alanlarıyla

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.

bir ucunda sosyal bilimler; diğer ucunda doğa bilimleri (sinirbilim, tıp, biyoloji genetik gibi) ile ortak noktaları bulunan merkez bir bilimdir. Dolayısıyla kullanılan teknikler (ör. psikolojik testler/ölçekler, beyin görüntüleme teknikleri) ve araştırma yöntemleri (ör. deneysel ve nitel yöntemler) bakımından da büyük çeşitlilik göstermektedir. Bu yönüyle psikoloji eğitimi, açık öğretimin kullanıldığı diğer sosyal bilim disiplinlerinden farklılaşmaktadır ve çevrimiçi/uzaktan eğitim ve açık öğretime uygun değildir.

Ülkemizde psikoloji lisans mezunları “psikolog” unvanı almaktadır. Ülkemize özgü bu durum psikoloji lisans mezunlarına önemli mesleki görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu nedenle Psikoloji lisans programları olması gerektiği gibi yüz yüze eğitimi esas alarak yapılandırılmıştır. Psikoloji lisans programlarının, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) 6. Düzey ile uyumlu olan program çıktıları ve de Türk Psikoloji Derneğinin akreditasyon kriterleri olarak ilan edilen on yedi çıktının çoğu ancak yüz yüze eğitim, deneyim ve uygulama ile kazandırılabilir becerileri içermektedir. Temel ve uygulamalı bir bilim olan psikolojide lisans eğitiminde öğrencilerin, kontrollü laboratuvar koşulları altında yapılan deneysel araştırma deneyimini hem araştırmacı hem de katılımcı olarak kazanması bir zorunluluktur. Öte yandan yoğun olarak kırılan gruplarla (çocuklar, yaşlılar, engelliler, psikolojik sağlık sorunu yaşayan bireyler vb.) çalışmak durumunda olan psikologların yüz yüze etkileşim/deneyim esasına dayanan bir eğitimden geçmiş olmaları gerekmektedir.

Yetkinliği olmayan kişilerin psikolojinin uygulama alanlarına kolayca girebildikleri ve bu nedenle de mesleki etik ihlalleri ve ihmallerinin sıklıkla yaşandığı, psikologlara özgü bir meslek yasası ve odasının olmaması sebebiyle denetlemenin yapılamamasına bağlı sorunların yoğun olarak yaşandığı ülkemizde psikoloji eğitiminin açık öğretime verilmesi mevcut sorunları daha da derinleştirecektir.

Söz konusu lisans eğitiminin içeriğine bakıldığında ise programdan mezun olduğunda “psikolog” unvanını kazanan kişinin program boyunca sınıf içi yüz yüze tartışmalar, grup etkinlikleri, deneyim paylaşımları, sunum ve seminerler, araştırma ve veri toplama süreçleri, laboratuvar deneyimi ile bu bilim ve mesleği öğrenebileceği görülmektedir. Örgün eğitimde verilen bu eğitimin ise açık eğitim ile verilemeyeceği aşikârdır.

Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi bünyesinde psikoloji lisans bölümü açan İstanbul Üniversitesinin resmi internet sitesinde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Lisans Bölümüne ilişkin açıklamalarında da şu ifadeler yer verilmiştir: *“İstanbul Üniversitesi Psikoloji Bölümü, Yükseköğretim Kurumu tarafından yetkilendirilmiş olan Türk Psikologlar Derneği tarafından akredite edilerek hem bilimsel üretim hem de öğretim süreçlerinin düzenlenmesi bakımından yeterli niteliklere sahip olduğunu kanıtlamış bir bölümdür. Psikoloji Bölümü lisans programı Türkiye’de psikoloji bilimini üretmek, yaygınlaştırmak ve psikolog yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Bölümümüzde psikolojinin sosyal, deneysel, gelişim, klinik ve endüstri-örgüt alt dallarında dersler verilmekte ve çalışmalar yapılmaktadır. Bölümümüzden mezun olan öğrencilerin (1) psikolojinin alt alanlarını ve bunların çalışma konu ve yöntemlerini kavramış; (2) insanı biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel bir bütün olarak değerlendirebilen; (3) mesleki sınır ve yetkilerinin farkında, mesleki etik prensiplerini bilen; (4) bilimsel bakış açısına sahip, bilimsel araştırma yapıp raporlayabilen; (5) sorgulayıcı, eleştirel ve çok boyutlu düşünebilen kişiler olmaları hedeflenmektedir.”*

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğünce açıklanan özellikle deneysel, gelişim, klinik alt dallarındaki derslerin açık eğitim sistemi ile verilemeyeceği, bölümden mezun olan öğrencilerin uygulamalı bir bilim olan psikoloji bilimini açık eğitim yöntemi ile öğrenemeyeceği açıktır.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü sayfasında yer alan bu ve sair bilgiler göstermektedir ki psikoloji lisans eğitiminin neredeyse tamamı sözlü anlatım, tartışma, ödev hazırlama, sunum hazırlama, proje hazırlama/sunma, soru-cevap, laboratuvar deneyimi, etkileşimsel anlatım, görüşme teknikleri uygulama ve bunun gibi uygulamaya dayalı eğitim tekniklerine dayanmaktadır. Dolayısıyla psikoloji lisans eğitiminin açık ve uzaktan eğitim yolu ile verilmesi bilimsel olarak imkânsızdır.

Bilindiği gibi örgün eğitim ve açık eğitim mezunları hukuken mezuniyetin vermiş olduğu haklardan eşit olarak faydalanmaktadır. Eğer iptali istenen işlem yürürlükte kalırsa İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünden mezun olan bir kişi, yukarıda yer verilen şekilde bir eğitim alarak mezun olup psikolog unvanını kullanmayı hak edebilirken İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi bünyesindeki psikoloji lisans programından mezun olan bir kişi ise yukarıda yer verilen eğitimleri sadece radyo, televizyon ve eğitim araçları vasıtasıyla aldığı eğitim neticesinde psikolog unvanını kullanabilecektir.

Öte yandan sağlık bilimi lisansiyeri olan psikologların lisans eğitimi açık eğitim yolu ile verilemez. Yükseköğretim Kurulu ve Danıştay kararları gereğince psikoloji, bir sağlık bilimi olarak tanımlanmaktadır. Danıştay 11. Dairesinin 2002/5061 esas, 2005/1546 karar sayılı kararı şu şekildedir: *Sağlık Biliminin ilgili literatürde sağlığın geliştirilmesi toplum veya halk sağlığı ile sağlık eğitimi ve sağlık idaresi, sağlık ve güvenlik eğitimi, okul sağlığı eğitimini, mesleki sağlık ve güvenlik ve ilgili alanlarda lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim programlarını kapsayan bilim dalı olarak tanımlandığı, bu programda genel bilgilerin yanında; tıp, biyolojik bilimler, halk sağlığı, psikoloji davranış bilimleri, eğitim ve sağlık hizmetlerinin sunumu ve yönetimi ile ilgili konuların işlendiği, Sağlık idaresinin insan sağlığı ve ilgili kaynakların tedavi süreç ve yöntemlerinin planlanmasını, organizasyonunu yönetimini kontrolünü ve koordinasyonunu yaparak insanların sağlık, tıbbi tedavi ve sağlıklı çevre gereksinimlerinin en ekonomik ve etkin bir düzeyde karşılanmasını inceleyen bilim dalı olduğu;* yine derneğimizce açılan Danıştay 8. Dairesi nezdindeki 2016/5249 esas sayılı dosyasında karara bağlanan davada da *"Bu durumda; 657 sayılı Kanun'un yukarıda yer verilen hükmü ve psikologların, idarenin istikrar kazanmış uygulamalarıyla, yıllardır sağlık bilimi lisansiyeri olarak kabul edildiği hususları da dikkate alındığında, sağlık bilimi lisansiyeri olduklarında tereddüt bulunmayan psikolog unvanlı personelin Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nca "sağlık bilimi lisansiyeri" sayılmamalarına ilişkin işlemde hukuka uygunluk görülmemiştir."* denilmiştir.

Görüldüğü gibi psikoloji, uygulama içerisinde aynı zamanda bir sağlık bilimidir. Dört yıllık psikoloji lisans bölümlerinden mezun olan kişiler "psikolog" unvanlarının yanı sıra "sağlık bilim lisansiyeri" unvanı da kazanmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin III. bendinde *"Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfı: Bu sınıf, sağlık hizmetlerinde (hayvan sağlığı dâhil) mesleki eğitim görerek yetişmiş olan tabip,*

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.

diş tabibi, eczacı, veteriner hekim gibi memurlar ile bu hizmet sahasında çalışan yüksek öğrenim görmüş fizikoterapist, tıp teknoloğu, ebe, hemşire, sağlık memuru, sosyal hizmetler mütehassısı, biyolog, psikolog, diyetçi, sağlık mühendisi, sağlık fizikçisi, sağlık idarecisi ile ebe ve hemşire, hemşire yardımcısı, (Fizik tedavi, laboratuvar, eczacı, diş anestezi, röntgen teknisyenleri ve yardımcıları, çevre sağlığı ve toplum sağlığı teknisyeni dahil) sağlık savaş memuru, hayvan sağlık memuru ve benzeri sağlık personelini kapsar.” düzenlemesi yer almaktadır.

Görüldüğü üzere dört (4) yıllık bir psikoloji lisans mezunu, “psikolog” ve “sağlık bilim lisansiyeri” unvanlarını kazanmakta olup aynı zamanda da 657 sayılı yasa gereğince sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfında yer almaktadır.

Bu durum da psikolojiye ilişkin lisans eğitiminin açık eğitim yolu ile verilmesinin ne denli hatalı olacağı, hukuka ve bilime aykırı olduğunu açıkça göstermektedir.

Psikologlar ve klinik psikologlar sağlık meslek mensupları ve sağlık hizmetlerinde çalışan diğer meslek mensupları arasında yer almaktadır.

Yukarıda değinildiği gibi dört (4) yıllık psikoloji lisans eğitimi tamamlayan kişiler “psikolog” ve “sağlık bilim lisansiyeri” unvanlarını kazanmakta olup aynı zamanda da 657 sayılı yasa gereğince sağlık hizmetleri ve yardımcı sağlık hizmetleri sınıfında yer almaktadır. Bununla birlikte 1219 sayılı yasanın ek 13. maddesine göre de iptali istenen düzenlemenin yürürlüğü halinde açık ve uzaktan eğitim ile psikoloji okuyan bir kişi klinik psikoloji yüksek lisansı yaparak “klinik psikolog” unvanı alabilecek; nesnel ve yansıtımlı ölçüm araçları, gözlem ve görüşme teknikleri kullanarak psikolojik değerlendirme ile uluslararası teşhis ve sınıflama sistemlerinde hastalık olarak tanımlanmayan ve sağlık bakanlığının da uygun bulunduğu durumlarda psikoterapi işlemleri yapabilecek yahut Sağlık Bakanlığınca açılacak bir sertifika programına katılarak sertifika alanlarındaki tıbbi uygulamalarda görev alabileceklerdir.

Yalnızca açık eğitim sistemi ile lisans eğitimi alan bir kişinin kısa süreli yüksek lisans ya da sertifika programı eğitimleri ile sağlık hizmet verebilecek olmasını sağlayan idari işlemin halk sağlığı açısından nasıl bir tehdit oluşturduğu da 1219 sayılı yasa ışığında da görülmektedir. Öte yandan Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelikte psikolog ve klinik psikologların görev tanımları da yapılmıştır.

Yukarıda anılan düzenlemeler göstermektedir ki iptali istenen işlem ile birlikte sadece açık ve uzaktan eğitim neticesinde mezun olan ve psikolog unvanını kazanan kişi bu eğitim üzerine yüksek lisans yaparak yahut sertifika programına katılarak yukarıda yer ver verilen durumlarda sağlık hizmetlerini verebilecektir. Bu minvalde bahsi geçen işlem hukuka ve bilime aykırıdır.

Tüm bunların yanında açık ve uzaktan eğitim fakültesinin diğer yeni (siyaset ve uluslararası ilişkiler, siyaset ve kamu yönetimi, yönetim bilişim sistemleri) açık öğretim programlarının ders planları, kredi karşılıkları,

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.

AKTS bilgileri, öğretim elemanları gibi BOLOGNA süreci kapsamında kamuya açık internet sitesinde yer alması gereken bilgiler yayımlanıyor; ancak psikoloji bölümü için bu zorunlu bilgiler yer almıyor. Bu durum ise öğrenci adaylarını ve kamuyu yanlış yönlendirme ve yükseköğrenim BOLOGNA sürecine aykırılık anlamına gelmektedir.

Bilindiği gibi İdari Yargılama Usulü Kanunu 27. maddesi gereğince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda verilebilmektedir.

İptali ve yürütmesinin durdurulması talep edilen idari işlemin yürürlükte kalması halinde 2020 yılında üniversiteye kaydolacak öğrenciler açısından telafisi imkânsız zararlar doğacaktır. ÖSYM takvimine göre YKS sınav sonuçları 28 Temmuz 2020 tarihinde adayların erişimine açılacaktır. Bunu takip eden birkaç gün içerisinde ise tercih kılavuzları yayınlanacak ve adaylar üniversite tercihlerini yapmaya başlayacaklardır. İptali istenen işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilmemesi halinde ise psikoloji açık öğretim lisans bölümü ve Uzaktan Eğitim Fakültesi bünyesinde tercih kılavuzunda yer alacaktır.

Görülebileceği üzere iptali istenen düzenleme hem hukuka açıkça aykırı bir düzenleme olup hem de telafisi imkânsız zararlar doğurmaktadır. Açıklanan nedenlerle dava konusu işlem ile ilgili olarak yürütmenin durdurulması kararı verilmesi gerekmektedir.

Yukarıda açıklanan ve ayrıca dayanak oluşturabilecek nedenlerle İstanbul Üniversitesi Senatosu ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Psikoloji Açıköğretim Lisans Programının kurulmasına ilişkin işlemlerine dair yürütmenin durdurulması ve iptali gerekmektedir.

**Türk Psikologlar Derneği
Genel Merkez Yönetim Kurulu**

Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezi

Fethiye Sok. 5/1 GOP Çankaya 06680 Ankara

Telefon: +90 (312) 425 67 65

Belgegeçer: +90 (312) 417 40 59

www.psikolog.org.tr

Kütük No: 06-019-051

Türk Psikologlar Derneği kamu yararına çalışan dernek statüsünü haizdir.